

צו זרזו – אות ט'**Satisfying the Human Need for Sensation and Stimulation**

(1) מבוא השערים – פרק ט, עמ' שג-שד (ר' קלונמוס קלמיש שפירא מפיאסעצנא זי"ע)

(2) ספר החינוך – מצוה תפח [מצוה לשמוח ברגלים]

משרשי המצוה, לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים כמו שהוא צריך אל המזון על כל פנים ואל המנוחה ואל השינה, ורצה הא-ל לזכותנו אנחנו עמו וצאן מרעיתו וציונו לעשות השמחה לשמו למען נזכה לפניו בכל מעשינו. והנה קבע לנו זמנים בשנה למועדים לזכור בהם הנסים והטובות אשר גמלנו, ואז בעתים ההם ציונו לכלכל החומר בדבר השמחה הצריכה אליו. וימצא לנו תרופה גדולה בהיות שובע השמחות לשמו ולזכרו, כי המחשבה הזאת תהיה לנו גדר לבל נצא מדרך היושר יותר מדאי. ואשר עמו התבוננות מבלי החפץ בקטרוג ימצא טעם בדברי.

(3) מסכת חולין דף קט:

אמרה ליה ילתא לרב נחמן מכדי כל דאסר לן רחמנא שרא לן כוותיה אסר לן דמא שרא לן כבדא נדה דם טוהר חלב בהמה חלב חיה חזיר מוחא דשיבוטא גירותא לישנא דכורא אשת איש גרושה בחיי בעלה אשת אח יבמה כותית יפת תאר

(4) שמות (כי תשא) – פרק לב, פסוק יט

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל הַמִּטְּחָה וַיִּרְא אֶת הָעֶגְלָה וּמַחֲלַת וַיַּחַר אָף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַח [מידו] מַיְדוֹ אֶת הַלֶּחֶת וַיִּשְׂבֵּר אֹתָם תַּחַת הַקָּר:

(5) טור – אורח חיים, סימן תיז

...וה"י איתא בירושלמי הני נשי דנהיגי דלא למיעבד עבידתא בריש ירחא מנהגא ואיתא בפרק מ"ד מפרקי דר' אליעזר לפי שלא רצו נשים ליתן נזמיהן לבעליהן במעשה העגל, לכך נתן להן הקב"ה שכן שיהו משמרות ר"ח יותר מהאנשים...

(6) שמות (בשלח) – פרק טו, פסוק כ (ע"פ ר' יששכר דוב מבעלז זי"ע¹)

וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אַחֹת אַהֲרֹן אֶת הַתִּיף בְּיָדָהּ וַתַּצְאֵן, כָּל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתַפִּים וּבְמַחֲלֹת:

(7) פחד יצחק - אגרות וכתבים, מכתב עה (ר' יצחק הוטנר זצ"ל²)

שטייט אין חומש: השמרו לכם וגו' וסרתם ועבדתם אלהים אחרים. וסרתם, איז דער טייטש אוועקגיין, נאר פון וואס וועט מען אוועקגיין? לערנט רש"י, פון לימוד התורה. לימוד התורה איז מעדני מלכים. נו, שטייט אבער אין רש"י אז אויב מען וועט ניט עסען פון מעדני מלכים, איז שוין ועבדתם אלהים אחרים, וואס דאס הייסט אויסגיין פון הונגער. ווי ערקלערט זיך דאס? אין פיזיקס האט מען אמאל גערעדט אז nature abhors a vacuum²; און מען פלעגט מיט דעם ערקלערען פאר- שידענע דערשיינונגען אין דער נאטור. ממילא צו דער כלל איז אמת אין פיזיק, איז ניט אוועק עסק, אבער בנוגע צו דער נשמה פון א מענטשען איז דאס אמת לאמיתו.

(8) חתן סופר – פרשת בראשית (ר' שמואל עהרענפעלד זצ"ל)

"פרו ורבו ומלאו את הארץ", נראה עפ"י הידוע ששלימות כל הברואים תלוי באם ישראל עושים רצונו של מקום וזה שלימותם לסייע לאדם לעבודת בוראו ית"ש, ועי"ז גם הם נתעלים וזה כל מגמתם, וז"ש "פרו ורבו ומלאו את הארץ", דהיינו שתטיבו דרככם ותעסקו בעבודתו ית"ש שתמלאו אתם חסרון

¹ עיין הגדה של פסח – באר החיים, עמ' רצט בהערה

² אדר ה'תרס"ו, 1906 - כ' בכסלו ה'תשמ"א, 1980

הארץ, כי הארץ חסרה כל שלימות כשאין בני"א עושים רצון קונם ועוסקים ומשוקעים בהבלי עולם לאסוף הון ותאוה נוספת... וזהו שסיפרה תוה"ק מבני ישראל במצרים שהיו משוקעים בתאוה נוספת "ותמלא הארץ אותם" (שמות א, ז) שהיה חסר להם בכל עת והארץ מילא את חסרונם, היפך הצדיקים שהמה ימלאו חסרון הארץ ולא הארץ חסרונם, וזהו "ותמלא הארץ" אותם.

9) לקט אמרים – חלק א, עמ' סז-סח (ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א)

תבלין להיצר הרע...

וייצר ה' אלקים את האדם (בראשית ב' ז) וברש"י:
וייצר – שתי יצירות, יצירה בעולם הזה ויצירה לתחיית
המתים, אבל בבהמה... לא נכתב ביצירתה שתי יודין.
ובליקוטי מוהר"ן (סימן מ"ח): ציירי זה בחינת וייצר,
יצירה למב יצירה לביש, וזה בחינת בינה ששם נוצר
הולד כמ"ש (משלי ב') כי אם לבונה תקרא.

אמרו חז"ל (קידושין ל' ע"ב): בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה
"תבלין". והנה הלשון "תבלין" לכאורה הוא היפך הכונה, הרי כל
עבודתנו בזה העולם היא לבטל ולעקור את היצר מקרבנו, וודאי לא
ל"התבילו" ולהמתיקו עם התורה, ומה הכונה שהתורה היא ה"תבלין"
ליצר הרע, והרי כל מטרת התבלין היא להמתיק את המאכל ולא
לקלקלו.

והביאור בזה, עצם היצר שבאדם הוא מין רצון בלתי מוגדר לטוב
או לרע, והוא עומד תמיד במצב של שאיפה והתלהבות ללא מטרה
מוגדרת, בסוד ישראל נתבעים ונותנים, נתבעים לעגל ונותנים נתבעים
למשכן ונותנים (ירושלמי שקלים א' א'). ואם מטה הוא את הרצון
למיאום ולרע ומשפיל את נשמתו הקדושה להיות עבד להבהמיות
וטינוף – אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה! לשם מה נברא
ונאצל משורש גבוה ומאד עשה? להיכן התדרדר?... אבל בכח
האדם להפוך אותו רצון גופא ולעשותו כלי לאהבת השי"ת ולעבדו
באמת ובידאה. ולזה משמשת התורה הקדושה כתבלין – להסיר את
הרע מאותו יצר ורצון, כלומר אותן תכונות טבעיות שבו וכוחות
נפשו והרגשותיו הנפלאים – לא לבטלן, אלא להמתיקן ולהפכן לטוב.

10) תורת משה – פרשת ראה (חתם סופר זצ"ל)

את הכרכה אשר תשמעו יגו' אשר חנכי מלכז החכם היום אשר לא ידעתם מיוהר. וי"ל דמטבע האנושי ותאות כל
שיכיה בכך יום כחדשים ה"י והקללה אם לא תשמעו וגו' איש לדיוטגמא חדשה ולשמוע חדשות, ע"כ אם אין התורה
אשר חנכי מלכז החכם היום. יל"ד דהיום הזה השני אין חציבה בעיניו כל יום כחינו היום קבלה צמיני ולשמוח
לו שחר, דדוחק לומר אם ישמעו לכל התורה רק שלא יהי צב ככלה חדשה, אז ממילא דעתו נוטה לשמוע חדשות
בעיניו כחדשים יתקללו ה"י, נהי שלא יתזכרו חבל לא מעבודות זרות אשר לא ידעתם עדיין, והיא חדשה בעיניו
יתקללו כיון ששומרים התורה, ועוד הרי מפרש אחריו
וכרתם ועצדתם אלהים אחרים אשר לא ידעתם. גם יל"ד